

YÜZ PROTEZLERİNDE VE DEFEKTLERİNDE GÜNLÜK BAKIM

Dr. Yumuşhan GÜNAY*

ÖZET

Bu makalede yüz protezi kullanan hastalara, protez ve defektlerinin bakımı ve kontrolü ile ilgili bilgileri içeren günlük bir program sunuldu.

Anahtar Kelimeler : Yüz protezi, defekt, günlük bakım.

SUMMARY

A daily program is given to the patients who were using face prostheses in order to educate them for cleaning, maintaining and controlling the prostheses and their face defects.

Key words : Facial prostheses, defect, daily controlling and maintaining.

GİRİŞ

Günlük bakım, protezin ömrünün uzaması ve hastanın sağlığı açısından önemlidir ve ölçü ile başlayan uzun bir işlemin en son etabı olarak ele alınmalıdır. Bu açıdan protezin bakımı ile doğacak sonuçtan cerrah, prostodontist ve hasta beraberce sorumludurlar (1, 2, 4).

Protezin ve defektin bakımı, kontrolü ile ilgili uyarılar ve bilgiler mutlaka hastaya aktarılmalı hatta bir liste halinde kendisine verilmelidir. Böyle bir uygulama beklenen olumlu sonuçları ya-

(* GATA Haydarpaşa Eğitim Hastanesi Diş Kliniği Yrd. Doç.

nında hastanın protezi kabullenmesine, psikolojik çöküntüden kurtulmasınada yardımcı olacaktır. Bu işlem hastanın defektin karşısında sinmiş bir psikolojiden sıyrılıp problemle ilgilenebilme cesaretine sahip olma noktasına gelmesini sağlayacaktır (2).

Günlük bakım hem protezin, hem de defektin kontrolü ve temizliği açısından ele alınmalıdır.

Hastanın uygulayabileceği günlük bakım aşağıdaki safhaları kapsayan bir bütünlük içinde yapılmalıdır :

1 — Cilt Bakımı :

Protezle komşuluk yapan cildin günlük bakımı ile yeni ortaya çıkan irritasyonların ve normal dışı bulguların doktora aktarılması gerekir. Protez altında kalan cild rutin olarak hergün tercihan gece yatarken temizlenmelidir. Bu temizlik sabunlu ılık su ile ıslatılmış yumuşak bir havlu parçası ile yapılabilir. Ayrıca ılık su ile de yıkanabilir. Bu işlemden sonra cilt temiz bir tampon yardımı ile kurulmalıdır. Deri üzerindeki yapıştırıcı artıkları prospektüsün tavsiyelerine göre temizlenmeli, bölgeden uzaklaştırılmalıdır.

2 — Protezin Uygulanması :

Protezi doğru bir şekilde yerleştirebilmek için işlem mutlaka ayna karşısında yapılmalıdır.

Protez tatbik edilmeden önce protezin altında kalan cilddeki yağ, ter gibi cilt salgıları alkole batırılmış küçük bir pamuk tampon yardımıyla temizlenmelidir. Yapıştırıcı kullanılıyorsa kullanma talimatına göre protezin kenarlarına sürünerek bir kaç dakika yapışma özelliğinin oluşması için beklenmeli ve sonra ayna karşısında dikkatli bir şekilde yerine yerleştirilmelidir. Protez yerine oturtulduktan sonra kenarlarından parmaklarla desteklenerek cilde yapışması sağlanmalıdır. Bir müddet sonra protezin çekilerek yeterli yapışmanın sağlanıp sağlanmadığı kontrol edilmelidir.

3 — Protezin Çıkarılması :

Yatmadan önce protez yüzden çıkarılmalı ve bakımı yapılmalıdır. Protezin ciltten uzaklaştırılması önce temasın bir noktadan ortadan kaldırılarak o noktadan itibaren çevresel olarak cilt-

ten ayırma şeklinde yapılmalıdır. Böylece aşırı yapışmadan dolayı çıkarma anında yırtılma, kopma, yapıyı oluşturan komponentlerin birbirinden ayrılması gibi kazaların ortaya çıkması önlenmelidir.

4 — Defektin Bakımı :

Defektin günlük temizliğinde 1 fincan ılık su ile 1/2 çay kaşığı tuzlu sudan oluşan tuzlu su eriği kullanılabilir. Temizlik uygun bir plastik şırınga yardımı ile eriyiği defekt içine ile fışkırtmak suretiyle yapılabilir. Defektte anormal bir şekil değişikliği, yara gibi bir gelişmenin olup olmadığı kontrol edilir. Protezin tahriş ettiği sahalar tespit edilerek, prostodontist ile ilişki kurulmalıdır. Defekt mukozası üzerindeki kabukların temizlenmesine özellikle dikkat etmelidir. Kuru havalarda geceleri nemlendirilmiş bir tampon aşırı kabuklaşmanın önüne geçebilir.

5 — Protezin temizlenmesi :

Protez günlük olarak bir el fırçası ve deterjanla hergün ovalanarak temizlenmelidir. Ilık su içinde çalkalanarak yıkanmalı ve temizlemede asla sıcak yada kaynar su kullanılmamalıdır.

6 — Protezin Muhafazası:

Protez kuru, gözden uzak ve güvenli bir yerde muhafaza edilmelidir. Bu yerin çocukların ulaşamayacağı yer olmasına dikkat edilmelidir.

7 — Muhtemel Aksiliklere Karşı Tedbir

Aşın ısı değişimleri, terleme gibi olaylar yapıştırıcıların özelliklerini kaybetmesine ve protezin gevşemesine neden olabilir. Yağ, kir, ter protezin cilde yapışmasını önler. Bu tür aksiliklere karşı hazırlıklı olmak için küçük bir kutu yada torbada bir miktar yapıştırıcı, küçük alkollü tamponlar, veya gazlı bez bulundurulmalıdır. Protezler cep, cüzdan veya çantada, dolmakalem, makyaj malzemesi gibi leke bırakacak maddelerle bir arada tutulmamalıdır.

8 — Protezin Yenilenmesi :

Yaklaşık bir yüz protezi 6 ay kullanılır. Renk değişimi, yırtılma başlangıcı, gibi yıpranma belirtileri başladığında protezci ile görüşülmeli ve protezin yenilenmesi için randevu alınmalıdır.

9 — Periyodik Kontroller :

Hasta protezi kullanmaya başladıktan sonra ayda bir kere prostodontist ile görüşerek renk değişimleri, temizlik, sağlamlık boyutsal stabilite, uyum açısından protezi kontrol ettirmeli ve şikayetlerini bildirmelidir.

KAYNAKLAR

1. Bulbulian, A.H. : Facial Prosthetics. III, Springfield, Charles C. Thomas, 1973.
2. Laney, W.R. : Maxillo Facial Prosthesis, Baltimore, PSG Publishing Co., 1979.
3. Norris, CM. : A Guide to Patient Care, American Journal of Nursing, 42 : 50-52, January, 1984.
4. Rahn, A.O., Boucher, L.J.: Maxillo Facial Prosthesis Principles and Concepts. Philadelphia, W.B. Saunders Comp., 1970.